

กฎหมายอาญา ม. 59 - ม.106

อ.ประธาน จุฬาริทัศน์มนตรี

โครงสร้างความรับผิดทางอาญา

1. การกระทำครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ
 - 1.1 การกระทำ
 - 1.2 ครอบงำประกอบภายนอก (ผู้กระทำ+การกระทำ+วัตถุแห่งการกระทำ)
 - 1.3 ครอบงำประกอบภายใน
 - 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล
 2. ไม่มีกฎหมายยกเว้นความผิด
 3. ไม่มีกฎหมายยกเว้นโทษ
- + บันดาลโทษ, พยายาม, ชัยชัย-กลับใจ, ตัวการ-ผู้ใช้-ผู้สนับสนุน

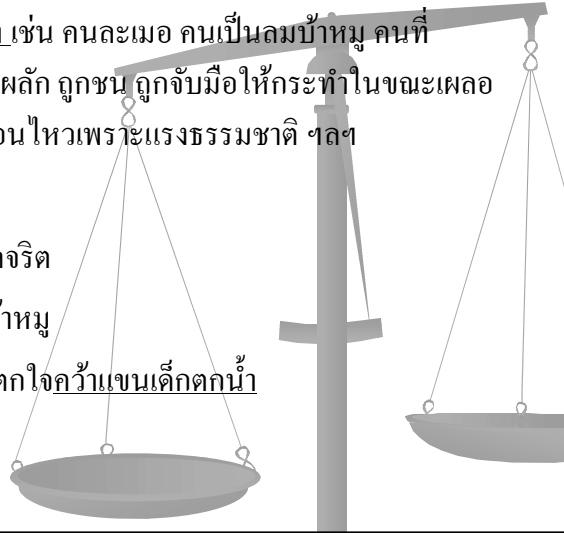
การกระทำ

คือ มีการ คิด ตกลงใจ และการกระทำไปตามที่ตกลงใจ

ตัวอย่างกรณีที่ไม่มีการกระทำ เช่น คนละเมอ คนเป็นลมบ้าหมู คนที่ร่างกายกระตุกโดยไม่รู้ตัว ถูกผลัก ถูกชน ถูกจับมือให้กระทำในขณะที่เผลอ ถูกสะกดจิต คนที่ร่างกายเคลื่อนไหวเพราะแรงธรรมชาติ ฯลฯ

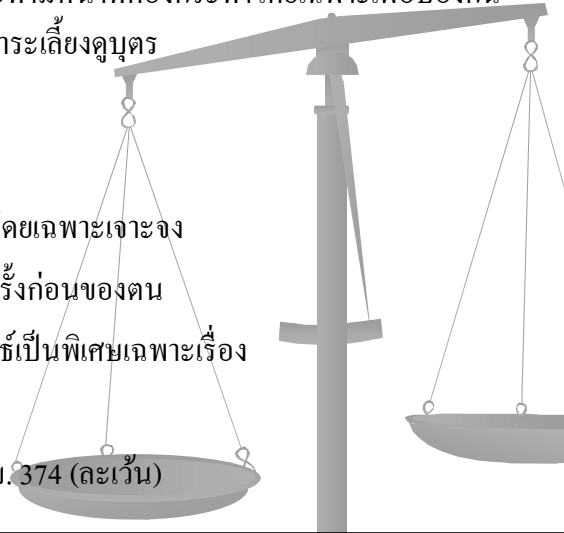
ข้อสังเกต

- กรณีคนปัญญาอ่อน หรือวิกลจริต
- กรณีคนละเมอ หรือเป็นลมบ้าหมู
- กรณีเหยียบเปลือกกล้วยลื่น ตกใจคว่ำแขนเด็กตกน้ำ
- กรณีลื่นหกล้มเอง

ม.59 วรรคท้าย การกระทำรวมถึงการ งดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้น ด้วย

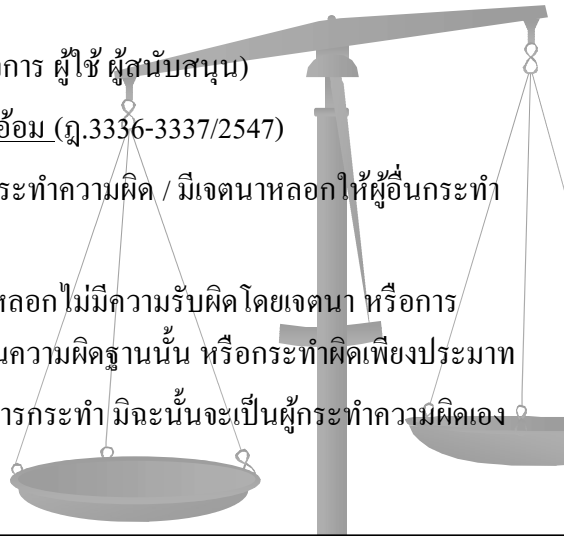
- งดเว้นต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำมีหน้าที่ต้องกระทำโดยเฉพาะเพื่อป้องกันผล เท่านั้น เช่นหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตร
- หน้าที่ตามกฎหมาย
- หน้าที่เกิดจากการยอมรับ โดยเฉพาะเจาะจง
- หน้าที่เกิดจากการกระทำครั้งก่อนของตน
- หน้าที่เกิดจากความสัมพันธ์เป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง
- หน้าที่ในฐานะพลเมืองดี ม.374 (ละเว้น)

ครบองค์ประกอบภายนอก (ผู้กระทำ+การกระทำ+วัตถุแห่งการกระทำ)

ผู้กระทำ

- ผู้กระทำความผิดเอง
- ผู้ร่วมกระทำความผิด (ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน)
- ผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม (ฎ.3336-3337/2547)
 - ผู้กระทำมีเจตนากระทำความผิด / มีเจตนาหลอกให้ผู้อื่นกระทำความผิด
 - โดยปกติแล้วผู้ถูกหลอกไม่มีความรับผิดชอบโดยเจตนา หรือการกระทำของผู้ถูกหลอกไม่เป็นความผิดฐานนั้น หรือกระทำผิดเพียงประมาท
 - ผู้ถูกหลอกต้องมีการกระทำ มิฉะนั้นจะเป็นผู้กระทำความผิดเอง

ตัวอย่างผู้กระทำความผิดเองโดยอ้อม

1. หลอกผู้ไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบ
2. หลอกผู้มิมีกฎหมายยกเว้นความผิด
3. หลอกผู้กระทำเพียงประมาทเท่านั้น
4. ใช้ผู้ไม่มีคุณสมบัติกระทำความผิด
5. ใช้ผู้ที่การกระทำไม่เป็นความผิดเพราะขาดองค์ประกอบ
6. บังคับหรือหลอกให้ผู้เสียหายกระทำต่อตัวผู้เสียหายเอง

ครบองค์ประกอบภายใน (เจตนา+ประมาท)

เจตนา

1. เจตนาตามความเป็นจริง ม.59

1.1 เจตนาประสงค์ต่อผล (อัตตวิสัย)

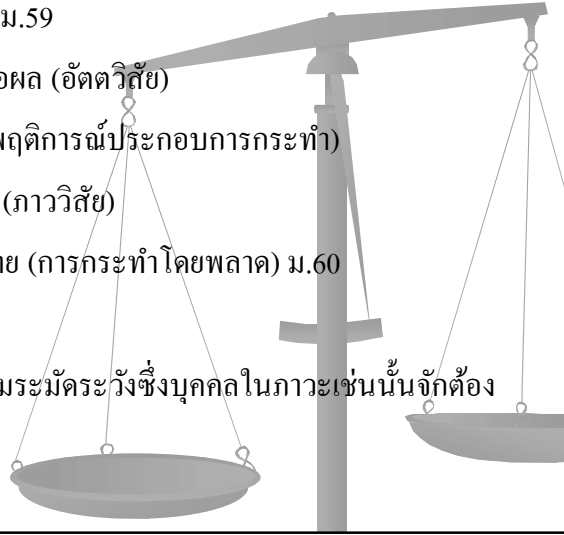
-เจตนาพิเศษ (ไม่ใช่พฤติการณ์ประกอบการกระทำ)

1.2 เจตนาเล็งเห็นผล (ภาววิสัย)

2. เจตนาโดยผลของกฎหมาย (การกระทำโดยพลาด) ม.60

ประมาท ม.59 (ภาววิสัย)

-การกระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์

ปัญหาในการพิจารณาเรื่องเจตนา คือการที่ผู้กระทำเข้าใจผิดในข้อเท็จจริงต่างๆ

1. ต้องการยิงคน เข้าใจว่าไม่เป็นคน ยิงไปที่ตอไม้ แต่ขณะยิงคนนั้นได้ตายไปแล้ว (ขาดองค์ประกอบภายนอก)

2. ต้องการยิงตอไม้ เข้าใจว่าเป็นคนเป็นตอไม้ยิงไปที่คน (ขาดองค์ประกอบภายใน ขาดเจตนา) ม.59 ว.3

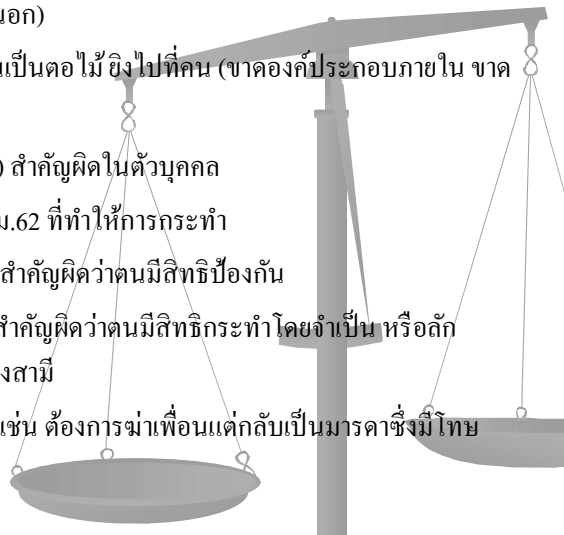
3. ก. ยิง ค. คิดว่าเป็น ข. (ม.61) สำคัญผิดในตัวบุคคล

4. สำคัญผิดในข้อเท็จจริงตาม ม.62 ที่ทำให้การกระทำ

4.1 ไม่เป็นความผิด เช่น สำคัญผิดว่าตนมีสิทธิป้องกัน

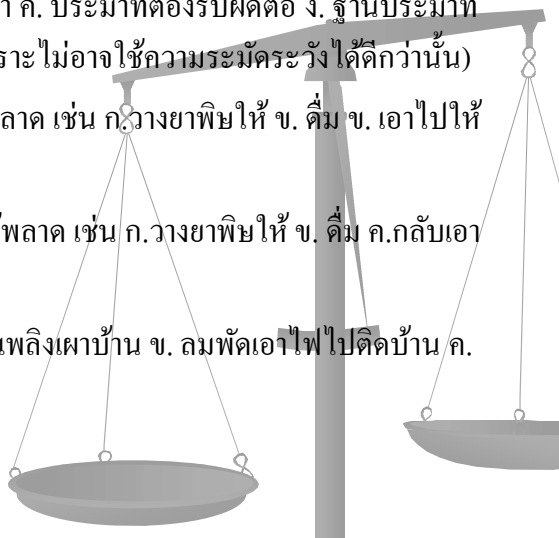
4.2 ไม่ต้องรับโทษ เช่น สำคัญผิดว่าตนมีสิทธิกระทำโดยจำเป็น หรือลักทรัพย์ผู้อื่นโดยคิดว่าเป็นทรัพย์ของสามี

4.3 หรือรับโทษน้อยลง เช่น ต้องการฆ่าเพื่อนแต่กลับเป็นมรดาซึ่งมีโทษหนักกว่า

พลาดตาม ม.60 อาจเกิดจาก

1. บุคคลที่สามทำให้พลาด เช่น ก. ยิง ข. (ต้องเล็งแล้ว) ค. เข้าป่าเป็น กระสุนพลาด ไปถูก ง. (ถ้า ค. ประมาทต้องรับผิดชอบ ง. ฐานประมาท แต่ปกติจะไม่ประมาทเพราะไม่อาจใช้ความระมัดระวังได้ดีกว่านั้น)
2. ผู้เสียหายฝ่ายแรกทำให้พลาด เช่น ก. วางยาพิษให้ ข. คิม ข. เอาไปให้ ค. คิม
3. ผู้เสียหายฝ่ายที่สองทำให้พลาด เช่น ก. วางยาพิษให้ ข. คิม ค. กลับเอา ไปคิม
4. เหตุธรรมชาติ เช่น ก. วางเพลิงเผาบ้าน ข. ลมพัดเอาไฟไปติดบ้าน ค.

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

ผลโดยตรง (ทบ.เจื่อนใจ ไม่มีในดวงท)

-ถ้าไม่มีการกระทำของจำเลยผลยังเกิด = ไม่ใช่ผลโดยตรง ฉะนั้นไม่ต้องรับผิดชอบ +

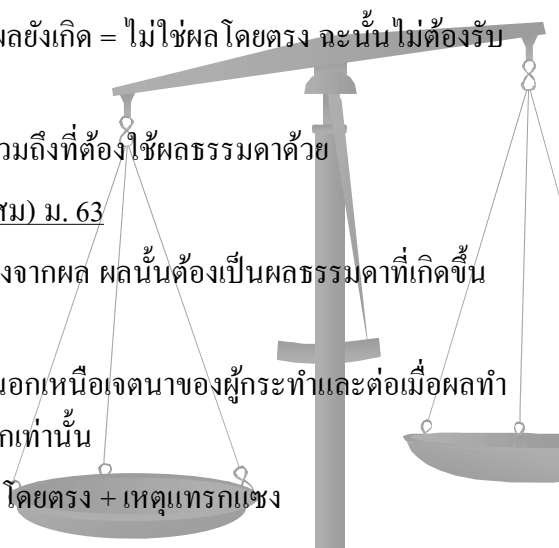
ใช้กับความผิดอาญาทุกกรณีรวมถึงที่ต้องใช้ผลธรรมดาด้วย

ผลธรรมดา (ทบ.เหตุที่เหมาะสม) ม. 63

-กรณีต้องรับโทษหนักขึ้นเนื่องจากผล ผลนั้นต้องเป็นผลธรรมดาที่เกิดขึ้นได้

-จะใช้ต่อเมื่อผลนั้นปลายเกิดนอกเหนือเจตนาของผู้กระทำและต่อเมื่อผลทำให้ต้องรับผิดชอบในมาตรบทหนักเท่านั้น

-หากไม่ใช่บทหนักใช้เพียงผลโดยตรง + เหตุแทรกแซง

เหตุแทรกแซง (ทบ.เหตุที่เหมาะสม ไม่มีในตัวบท)

- ใช้ความผิดอาญาทุกกรณีเมื่อเกิดเหตุแทรกแซงขึ้น
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ภายหลังการทำความผิด + เป็นเหตุก่อให้เกิดผลบั่นปลายขึ้น
- รับผิดเมื่อเหตุแทรกแซงนั้น วิชาญชนคาดหมายได้

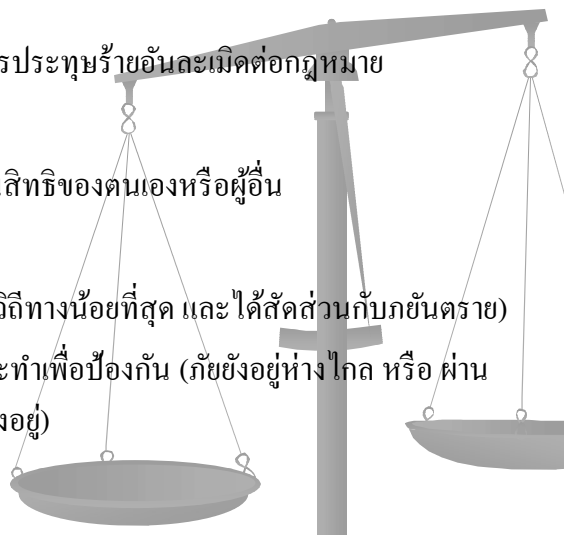

ป้องกัน ม.68

1. มีภัยอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย
2. ภัยอันตรายนั้นใกล้จะถึง
3. มีเจตนาพิเศษเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่น
4. จะต้องไม่เกินขอบเขต

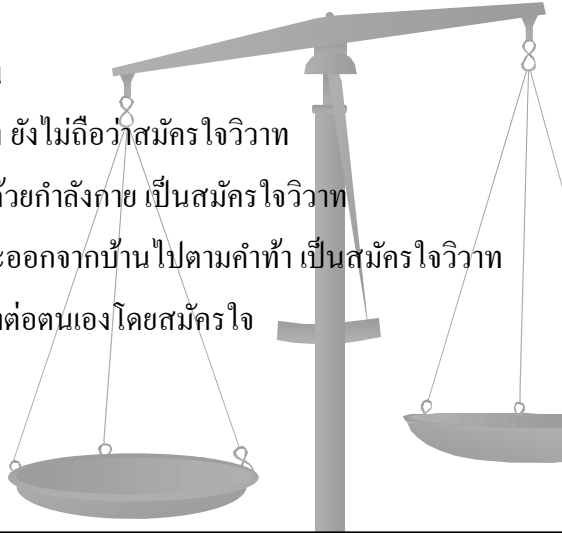
เกินสมควรแก่เหตุ (วิธีทางน้อยที่สุด และได้สัดส่วนกับภัยอันตราย)

เกินว่ากรณีจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน (ภัยยังอยู่ห่างไกล หรือ ผ่านพ้นไปแล้วแต่ต่อเนื่องอยู่)

ผู้ป้องกันต้องไม่มีส่วนผิดในการก่อให้เกิดอันตราย คือต้องไม่ใช่

1. ผู้ที่ก่อภัยขึ้นในตอนแรก
2. ผู้ที่สมัครใจวิวาทต่อสู้กัน
 - 2.1 เพียงโต้เถียงด้วยวาจา ยังไม่ถึงว่าสมัครใจวิวาท
 - 2.2 ทำทนายให้มีการต่อสู้ด้วยกำลังกาย เป็นสมัครใจวิวาท
 - 2.3 วิวาทเข้าต่อสู้กัน และออกจากบ้านไปตามคำท้า เป็นสมัครใจวิวาท
3. ผู้ที่ยินยอมให้ผู้อื่นกระทำต่อตนเองโดยสมัครใจ
4. ผู้ที่ยั่วให้ผู้อื่น โกรธ

จำเป็น ม. 67

1. จำเป็นเพราะอยู่ในที่บังคับ
 - 1.1 อยู่ในที่บังคับหรือภายใต้อำนาจ
 - 1.2 ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้
 - 1.3 ผู้กระทำต้องมีได้ก่อเหตุการณ์นั้นขึ้น โดยความผิดของตน
 - 1.4 กระทำไปไม่เกินขอบเขต
2. จำเป็นเพื่อให้พ้นภัยอันตราย (ต่อ)

จำเป็น ม. 67 (ต่อ)

2. จำเป็นเพื่อให้พ้นภัยอันตราย

2.1 มีภัยอันตราย

2.2 ภัยอันตรายนั้นใกล้จะถึง

2.3 ไม่สามารถหลีกเลี่ยงโดยวิธีอื่น

2.4 ผู้กระทำความผิดมิได้ก่อเหตุการฉนั้นขึ้นด้วยความผิดของตน

2.5 ทำไปเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นภัย

2.6 กระทำไปไม่เกินขอบเขต

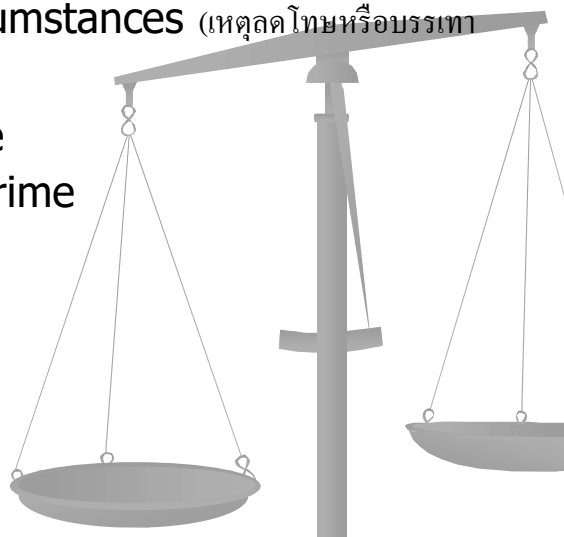

หัวข้อการบรรยาย

1. **Mitigating circumstances** (เหตุลดโทษหรือบรรเทาโทษ)

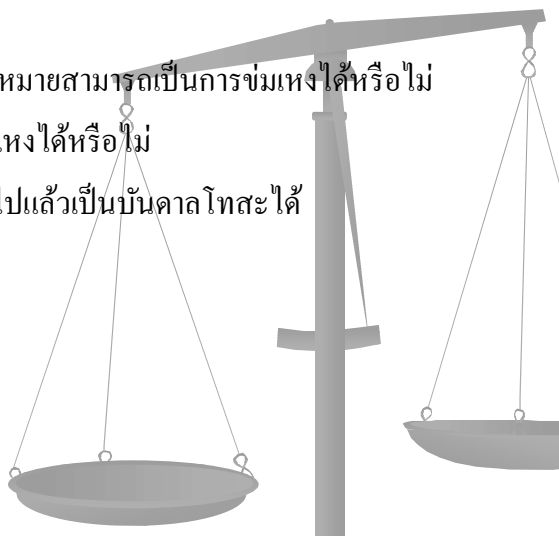
2. **Inchoate crime**

3. **Accessory to crime**

บันดาลโทสะ

1. องค์ประกอบ
2. การกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายสามารถเป็นการข่มเหงได้หรือไม่
3. คำคำสามารถเป็นการข่มเหงได้หรือไม่
4. การป้องกันภัยที่ผ่านพ้นไปแล้วเป็นบันดาลโทสะได้
5. ผู้ก่อเหตุขึ้นก่อน

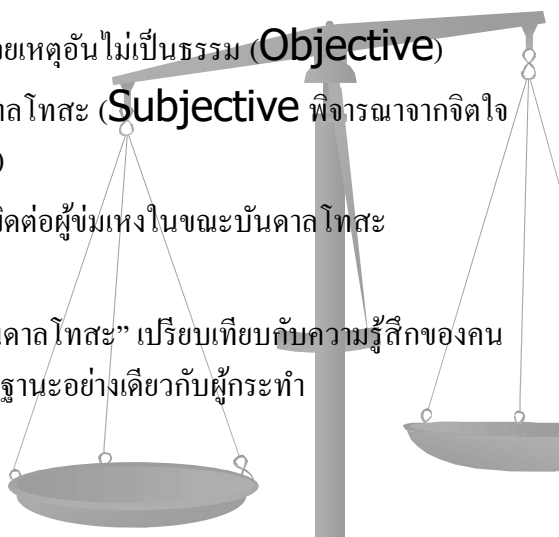

บันดาลโทสะ ม.72

องค์ประกอบ

1. ถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม (**Objective**)
2. เป็นเหตุให้ผู้กระทำบันดาลโทสะ (**Subjective** พิจารณาจากจิตใจของผู้กระทำความผิดเอง)
3. ผู้กระทำได้กระทำความผิดต่อผู้ข่มเหงในขณะที่บันดาลโทสะ (**Objective**)

“อย่างร้ายแรง” และ “ขณะบันดาลโทสะ” เปรียบเทียบกับความรู้สึกของคนธรรมดาทั่วไปซึ่งสมมุติขึ้นในฐานะอย่างเดียวกับผู้กระทำ

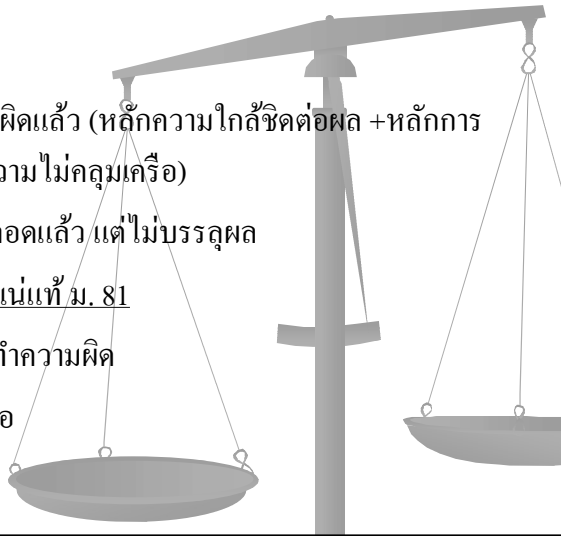
พยายาม ม.80 ม.81

พยายามกระทำความผิด ม.80

- ต้องกระทำโดยเจตนา
- เข้าสู่ขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว (หลักความใกล้ชิดต่อผล + หลักการกระทำขั้นสุดท้าย + หลักความไม่คลุมเครือ)
- การทำไปไม่ตลอด หรือตลอดแล้วแต่ไม่บรรลุผล

พยายามซึ่งเป็นไปไม่ได้อย่างแน่แท้ ม. 81

1. จากปัจจัยซึ่งใช้ในการกระทำความผิด
2. จากวัตถุที่มุ่งหมายกระทำต่อ

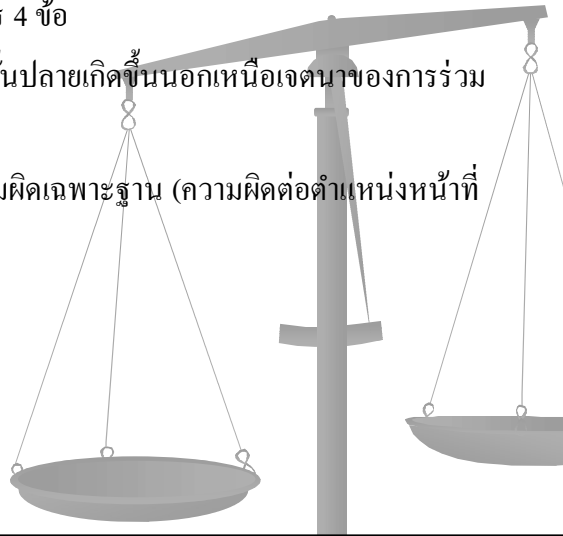
ยับยั้ง กลับใจ ม.82

- เข้าสู่ขั้นลงมือกระทำความผิดแล้ว
- ยับยั้ง - กระทำไปไม่ตลอด
- กลับใจ - กระทำไปตลอดแล้ว แต่กลับใจแก้ไขไม่ให้เกิดการกระทำบรรลุผล
- ทั้งการยับยั้งและกลับใจจะต้องกระทำโดยสมัครใจ

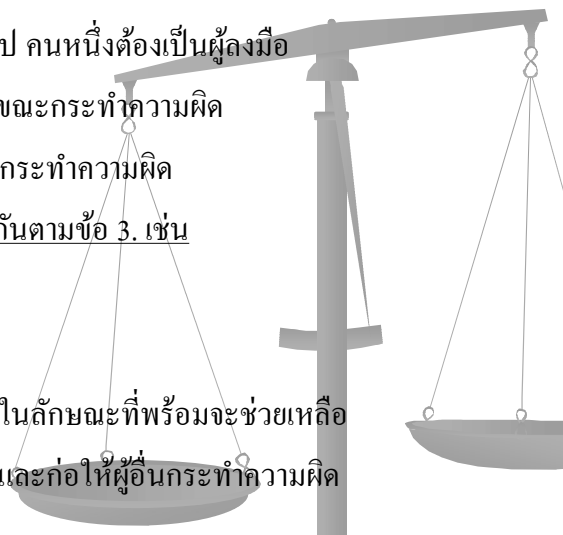
หัวข้อตัวการร่วม มาตรา 83

1. องค์ประกอบในเรื่องตัวการ 4 ข้อ
2. ปัญหาของตัวการกรณีผลบั้นปลายเกิดขึ้นนอกเหนือเจตนาของการร่วมกระทำความผิด
3. ปัญหาของตัวการกรณีความผิดเฉพาะฐาน (ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ลักทรัพย์ ชักยอก)

องค์ประกอบตัวการร่วม ม.83

1. ต้องเป็นการกระทำความผิดโดยเจตนา
 2. ตัวการร่วมสองคนขึ้นไป คนหนึ่งต้องเป็นผู้ลงมือ
 3. มีการกระทำร่วมกันในขณะที่กระทำผิด
 4. มีเจตนาร่วมกันในขณะที่กระทำผิด
- ลักษณะของการกระทำร่วมกันตามข้อ 3. เช่น
1. คนหนึ่งยิง คนหนึ่งแทง
 2. แบ่งหน้าที่กันทำ
 3. การอยู่ร่วมในที่เกิดเหตุในลักษณะที่พร้อมจะช่วยเหลือ
 4. การอยู่ร่วมในที่เกิดเหตุและก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด

ความรับผิดของผู้ร่วมกระทำผิดฐานทำร้าย ร่างกาย ม.295

1. หากผู้ลงมือผิด ม.290 (ฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา) ตัวการร่วมผิด ม.290
2. หากผู้ลงมือผิด ม.297 (ทำร้ายสาหัส) ตัวการร่วมผิด ม.297
3. หากผู้ลงมือผิด ม.288 (ฆ่าคนตายโดยเจตนา) ตัวการร่วมผิด ม.290
(ในทางวิชาการน่าจะผิดเพียง ม.295 เท่านั้น)
4. หากผู้ลงมือผิด ม.288+80 (พยายามฆ่า) ตัวการร่วมผิด ม.295+80+83
และถ้าบาดเจ็บแล้วตัวการร่วมผิด ม.295+83
5. หากผู้ลงมือผิด ม.288+80 (พยายามฆ่าแต่สาหัส) ตัวการร่วมผิด
ม.297+83 แต่คูฎีกาที่ 1510/2548

ผู้ใช้ ม.84

1. ผู้ใช้ต้องมีการกระทำอันเป็นการก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด
2. ผู้ใช้ต้องมีเจตนากระทำความผิด และเจตนาก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด
3. ต้องมีความผิดกระทำลงตามที่ก่อ (ผู้ถูกใช้) มิฉะนั้นรับโทษ 1 ใน 3
4. ผู้ถูกใช้กระทำความผิดนั้น โดยเจตนา

ตัวอย่าง กรณีผู้ใช้

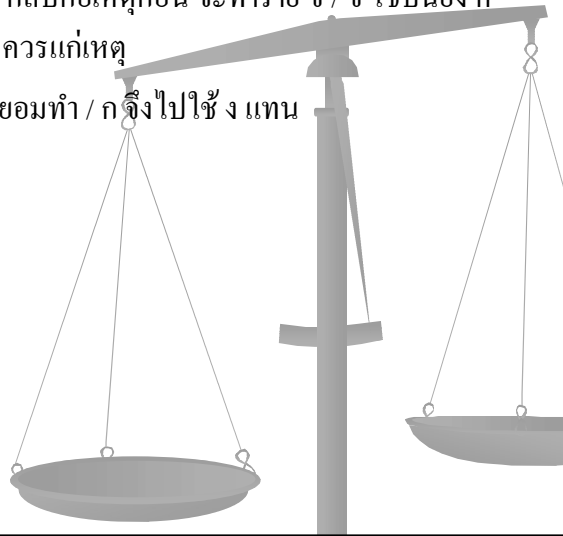
1. ก ใช้ ข ให้ไปใช้ ค ฆ่า ง
2. ก ใช้ ข ให้ไปทำร้ายร่างกาย ง / ข พังผืดว่าให้ไปฆ่า ง / ข กลับไปใช้ ค ฆ่า ง / แต่ ค ทราบดีว่า ก ต้องการทำร้าย ง เท่านั้น จึงไปทำร้าย ง ได้รับอันตรายสาหัส
3. ก กำลังลี้ภัยจะฆ่า ข ดีไหม / ค มาจ้าง ก ให้ฆ่า ข / ก จึงตัดสินใจฆ่า ข
4. ก จะฆ่า ข อยู่แล้ว / ค มาจ้าง ก ให้ฆ่า ข / ก รับงานฆ่า ข เพราะได้เงิน ค้ำย
5. ก ใช้ ข ให้ฆ่า ค / ข ไม่รู้ว่า ค เป็นใคร / ข ถาม ง / ง ต้องการฆ่า จ จึงบอกจว่า จ คือ ค / ข ฆ่า จ

ตัวอย่าง กรณีผู้ใช้

6. ก ใช้ ข วันที่ 1 ให้ไปใช้ ค ในวันที่ 2 ให้ฆ่า ง / ถ้า ค ยิง ง แต่ง ตายไปก่อน ค ยิง 1 ชั่วโมง / ค ไม่ผิดฆ่า ง เพราะขาดองค์ประกอบ
7. ก ใช้ ข ให้ไปทำร้าย ค / ข กลับไปฆ่า ค
8. ก ใช้ ข ให้ไปฆ่า ค / ข ตกกลาง / แต่ต่อมาเปลี่ยนใจ ข จ้าง ง ให้ไปฆ่า ค ต่อมา ง ได้ฆ่า ค
9. ก ใช้ปืนขู่ยิง ข หาก ข ไม่ใช่ไม้ดีหัว ค
10. ก วิ่งไล่ทำร้าย ข / ข พังประตูบ้าน ค เข้าไปหลบ

ตัวอย่าง กรณีผู้ใช้

11. ก ใช้ ข ให้ไปฆ่า ค / แต่ ค กลับก่อเหตุก่อน จะทำร้าย ข / ข ใช้ปืนยิง ค ตาย เพื่อป้องกันตนเองเกินสมควรแก่เหตุ
12. ก ใช้ ข ให้ไปฆ่า ค / ข ไม่ยอมทำ / ก จึงไปจ้าง แทน

ผู้สนับสนุน ม.86

1. ต้องมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
2. กระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวก
3. โดยเจตนาช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นได้กระทำความผิดนั้น
4. สนับสนุนก่อนหรือขณะกระทำความผิด
5. ไม่ว่าผู้ลงมือกระทำความผิดจะรู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นหรือไม่ก็ตาม

